

Mladi su takvi kakvo je društvo odraslih

*Mihály Szentmártoni**

Gornji naslov je namjerno izazovan, za neke možda neopravdano moralizirajući. Ali kad je riječ o mladima, za nas odrasle je gotovo nemoguće o njima neutralno pisati ili govoriti. U njima neizbježno vidimo sebe, u njih projiciramo svoje strahove, nade i razočaranja, frustracije i snove. O mladima se ne može »neutralno« govoriti ni zbog toga što su oni ideološka kategorija u punom smislu riječi. O njima gotovo nikad ne govorimo bez nekog pridjeva: »vjernička« ili »ateistička«, »kreativna« ili »izgubljena« mladost. Ali i naš je osobni stav prema njima često ambivalentan. Valjda nema nikoga tko ne bi zavidio barem malo današnjim mladima (»koliko im je lakše nego što je bilo nama, oni imaju sve, mi smo živjeli u neimaštini...«), a istovremeno čak ni psiholozi nisu sposobni razdoblje mladosti opisati drugačije nego kao »razdoblje velikih kriza«, »doba bremenito problemima« i sl. Sve to može biti istina, ali mladost je i razdoblje velikih mogućnosti, velikih perspektiva; ono ima svojih radosti, uspjeha, ostvarenja i ljepota, baš kao svako razdoblje života. Što god mi rekli o mladima — pozitivno ili negativno — sve je točno i netočno: mladost naime nije homogena grupa, statistička jedinica, nego skup pojedinaca, svakog sa svojom jedinstvenom osobnom strukturom. Napokon, o mladima je teško govoriti i zbog toga što ne znamo zapravo tko su oni. Nekad je mladost završavala negdje nakon mature, kad se mladi čovjek zaposlio, oženio i postao, odrasla osoba«. Danas se njezina granica produljila sve do tridesetih godina (dovoljno je sjetiti se velike grupe studentske mladeži).

Ove su mi se misli nametnule dok razmišljam o sljedećem svjetskom susretu mladih, koji će se održati od 15. do 29. srpnja 2008. u Sydneyju, u Australiji. Australiju je odabrao papa Benedikt XVI. Tema susreta je »Primit ćete snagu pošto Duh Sveti dođe na vas, pa ćete mi biti svjedoci« (Dj 1, 8). Papa tim motom želi ohrabriti mlade da budu nositelji Evanđelja do na kraj svijeta. Nije li to utopija? Mi o mladima obično nemamo takvo uzvišeno mišljenje, kakvo je uključeno u ovu Papinu poruku. Za nas su oni »izgubljena«, »buntovna«, »razmažena« generacija. A da Papa nije netko tko ne poznaje današnje mlade, može posvjedočiti jedan dražesni detalj iz jednog njegova ranijeg susreta s njima. Kad je papa Benedikt XVI bio u Mariazellu prošle godine, novinari su pitali jednu mladu djevojku koja je razlika između Ivana Pavla II i Benedikta XVI? Djevojka je ovako odgovorila: »Ivan Pavao II nam je otvorio srca, Benedikt XVI ih je napunio«. Netko može reći da je to tipično mladenačko, momentalno oduševljenje, čuvstvena reakcija na situaciju koja uzbuđuje. Ali ne bismo smjeli zaboraviti ni to da u Bibliji katkad upravo mladi ljudi imaju proročki zanos. Najpoznatiji je slučaj mladog Danijela u aferi Suzane i pohotnih staraca. Dopustimo da nam mladi i danas imaju što za reći. A što nam poručuju?

* Prof. dr. sc. Mihály Szentmártoni, Papinsko sveučilište Gregorijana u Rimu, pročelnik Instituta za duhovnost.

Poručuju prije svega, da se punina života ne može živjeti samo suhim razumom, nego i srcem. Možda će biti korisno zaustaviti se jedan čas na nekim pojavama suvremenog života, npr. da među dobrovoljcima koji idu u siromašne zemlje pomoći stradalnicima često nalazimo mlade ljude, ili da u raznim duhovnim pokretima ima velik broj mladih. Stoga nemamo pravo proglasiti sve mlade »izgubljenom« generacijom. Među njima ima i herojskih duša, samo što to nije novinarska tema!

No mladi poručuju nešto i o nama samima, npr. to da smo mi odrasli odgovorni za njih i da nije uvijek istina da se oni ne žele uključiti u, svijet odraslih«, nego su odrasli ti koji ne žele prihvatiti, svijet mladih« u svoju kulturu. Prije osam godina, od 14. do 16. lipnja 2000, održavala se XXVI. Međunarodna konferencija europskih ministara odgovornih za obitelj iz 41 zemlje članica Europskog vijeća, kako bi predložili prikladne smjernice za djecu i obitelji, a tema je bila: „Za jedno društvo koje više prihvaća mlade«. Na konferenciju je bila pozvana i grupa mladih, kojima je bila povjerena zadaća da formuliraju mišljenja i očekivanja mladih, svojih vršnjaka. Evo nekih od značajnijih prijedloga:

- da roditelji budu spremniji razgovarati sa svojom djecom, posvetivši im veći dio svog vremena, kako bi se uzajamno bolje razumjeli te mogli konstruktivnije dijalogizirati o temama života, dubinskog smisla egzistencije i svagdanjih iskustava;
- velika potreba da imaju uzore za život i uloge koje mogu nasljedovati te ideale koje mogu slijediti; prečesto prisutnost samo vršnjaka postaje škola formacije za život, i to ne uvijek u skladu sa smjericama vlastitih roditelja;
- potreba da se ne ruši idealizam i utopije mladih: pretjerani realizam kreše krila, jača razočaranje i stvara apatiju do te mjere da nemaju više snage za život u radosnoj perspektivi jedne, istina teške, ali beskrajnim mogućnostima bogate budućnosti.

Od tada je prošlo osam godina. Je li se što promijenilo? Bilo bi zanimljivo izvršiti anketu s istim pitanjima kao tada, da se vidi razlika.

Mladi nam poručuju i to da kad govorimo o njima, zapravo govorimo o sebi. U kulturi u kojoj djeca postaju rijetkost i bivaju upućena na odrasle, mladost je posrednik prema vlastitim osjećajima, životnim filozofijama i ponašanjima. Kad se mladi optužuju za potrošački mentalitet, traganje za užitkom, nemoralnost, kriminal, onda nam oni služe samo za to da preko njih povedemo razgovor o duhu vremena. »Što mladost znači za mene?« — ovo pitanje mora sebi postaviti svaki odrasli kad dolazi u sukob s adolescentima i mladima, i vidjeti do koje mjere zapravo sebe projicira u mlade ljude. Tek kad smo naučili donekle razlikovati ono što jedan mladić ili jedna djevojka za nas osobno znači od onoga što je njegov ili njezin stvaran karakter, bit ćemo u stanju osigurati onaj slobodni prostor za mlade koji može garantirati njihovo osobno ostvarivanje.

Mladi su takvi kakvo je društvo odraslih. Ne možemo na njih prebaciti svoj dio odgovornosti. O njima ne možemo govoriti, a da ne odajemo nešto o sebi. I dobro je tako, jer je upravo u tome poruka koju bih želio tematizirati na kraju ovog napisa. Mladi nisu nešto »izvanjsko«, neko strano tijelo, niti u društvu, niti u Crkvi, nego su — bili oni kakvi bili — organski dio našeg doba, našeg društva, naše Crkve. Pripadamo jedni drugima i jedni drugima smo potrebni.